

Bijlage 7 Onderbouwing voorkeursalternatief in relatie tot de kaders voor ruimtelijk kwaliteit

Hieronder volgt een aanvullende onderbouwing van het gekozen voorkeursalternatief voor de dijkvakken van SAFE. Bij deze extra onderbouwing is gelet op de toekomstwaarden van de dijk zoals die is beschreven in het Ruimtelijk Kwaliteitskader Zuidelijke Lekdijken (WING) en het Addendum Ruimtelijke kwaliteit (Arcadis B.V.).

In het Addendum is per gebied aangegeven wat de leidende waarden zijn in het gebied langs de dijk en bij het betreffende dijkvak. Deze waarden geven aan hoe er zoveel mogelijk maatschappelijke meerwaarde kan worden verkregen bij het kiezen van een versterkingsvariant.

Inleiding

Deze memo is een aanvullende onderbouwing vanuit ruimtelijke kwaliteit van de concept voorkeursalternatieven (VKA's) voor de 10 dijkzones van de partiële dijkversterking Streefkerk Ameide Fort Everdingen (SAFE). De behoefte aan een aanvullende onderbouwing komt voort uit de zorg dat Ruimtelijke Kwaliteit in een partiële dijkversterking onvoldoende wordt meegenomen in de afweging om te komen tot het VKA.

Hieronder staat een overzicht van de kenmerken per deelgebied en hoe de gekozen VKA's passen binnen die kenmerken. Hierbij is naast de belevings- en gebruikswaarden ook gekeken naar de toekomstwaarden van de dijk. Het Ruimtelijk Kwaliteitskader Zuidelijke Lekdijken (WING) en het Addendum Ruimtelijke kwaliteit (Arcadis B.V.) dienen als basis voor deze onderbouwing.

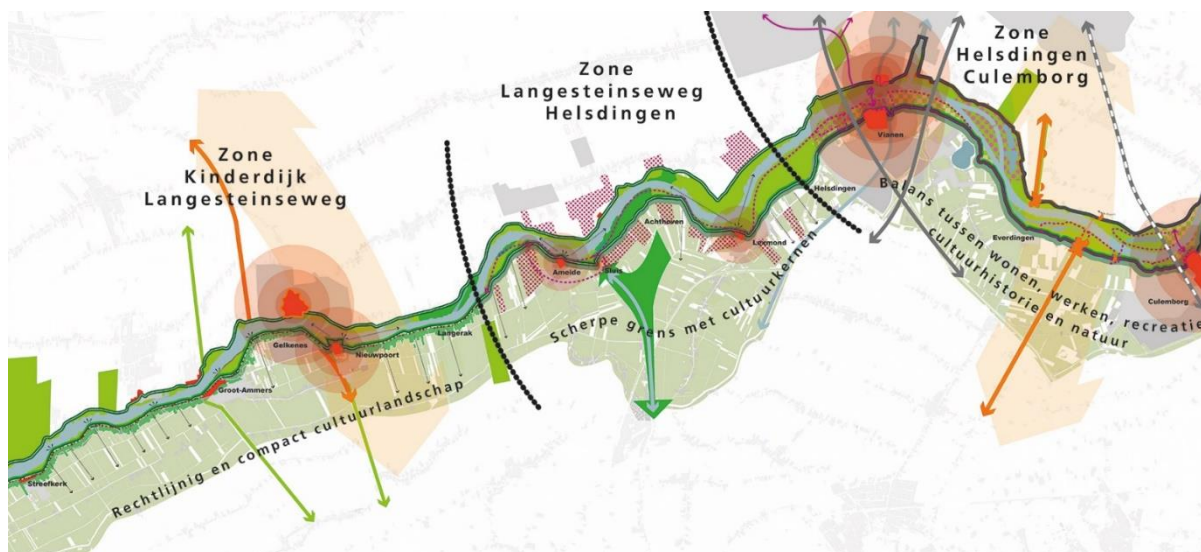
Extra aandacht in deze notitie heeft het VKA van dijkvak 11. De aangrenzende dijkvakken zijn hier in het verleden op verschillende wijzen versterkt, wat heeft geresulteerd in een 'plakbanddijk'. De uitgebreide analyse in deze memo brengt het effect van de drie kansrijke alternatieven op ruimtelijke kwaliteit in beeld, inclusief een concreet overzicht van voor- en nadelen.

Visie op ruimtelijke kwaliteit SAFE

Zonering in landschappelijke eenheden

Centraal in de visie in het Addendum Ruimtelijke Kwaliteit SAFE staat het ervaarbaar maken van de Lekdijk als een samenhangend geheel en het laten aansluiten van het ontwerp en gebruik van de dijk bij de ontstaansgeschiedenis en de specifieke kenmerken van deze plek. De Lek en Lekdijk vormen een grote lineaire openbare en toegankelijke ruimte in Het Groene Hart en de regio Utrecht. Met de verdere verstedelijkings- en de klimaatopgave in beeld wordt de dijkzone een recreatieve ruimte van nog meer mensen. Het gaat erom verleden, heden en toekomst en daarmee de cultuur van vroeger en die van nu en straks zinvol op elkaar te betrekken.

Landschappelijk is dit gebied op te delen in drie landschappelijke eenheden: van Fort Everdingen tot Helsdingen, van Helsdingen tot de Langesteinseweg en van de Langesteinseweg tot Kinderdijk. Die eenheden zijn het vertrekpunt voor de visie. Hieronder zijn voor elk van de eenheden de karakteristiek en de kernkwaliteiten benoemd (waarop ligt de 'focus') en wordt - al naar gelang de cultuurhistorische, natuurlijke, recreatieve en landschappelijke kwaliteiten en bijbehorende kansen- een 'leidende waarde' benoemd.

Visiekaart Zuidelijke Lekdijken – bron: Addendum Ruimtelijke kwaliteit Streefkerk – Ameide – Fort Everdingen 2020

Leidende waarden

In het integrale ontwerp- en zeeffproces komt naar voren dat meerdere alternatieven kunnen worden toegepast om de waterveiligheidsopgave op te lossen. Deze alternatieven kunnen qua uitvoering dicht bij elkaar liggen, maar ook enorm verschillen. Sommige scoren goed op natuur en anderen op cultuurhistorie of woon- en werkmilieu. Om hierin een gefundeerde keuze te maken, zijn per landschappelijke eenheid de leidende waarden aangegeven.

Leidende waarden geven aan waar specifiek op een bepaalde plek de nadruk in het ontwerp en de afweging op moet worden gelegd. Deze waarden zijn gebaseerd op de landschappelijke analyse in het addendum Ruimtelijke Kwaliteit SAFE 2020 en de beschreven kwaliteiten in het Ruimtelijk Kwaliteitskader Zuidelijk Lekdijken 2020. De dijkversterkingsmaatregelen (inclusief materiaalgebruik) moeten zo worden ontworpen dat ze de leidende waarde maximaal tot uitdrukking brengen. Bij de beoordeling van ruimtelijke kwaliteit en bij de ruimtelijke inpassing is prioriteit gegeven aan de leidende waarden in een specifiek dijkvak.

Zone Helldingen – Culemborg

Motto: Balans tussen wonen, werken, cultuurhistorie en natuur

Ontwerp de Lekdijk als een continue structuur en als 'luwe' tegenhanger van de vele kruisende structuren. De Lekdijk is een landschappelijke drager van een verzameling sterke historische ensembles. In deze landschappelijke eenheid gaat het om de balans en verwevenheid tussen de thema's wonen, werken, recreatie, natuur en cultuurhistorie. Natuur wordt gecombineerd met wandelen, bijzondere cultuurhistorische plekken zijn fijne verblijfsplekken met een bijzondere natuurbeleving voor de recreant. De dijk blijft een fijne landelijke woonomgeving.

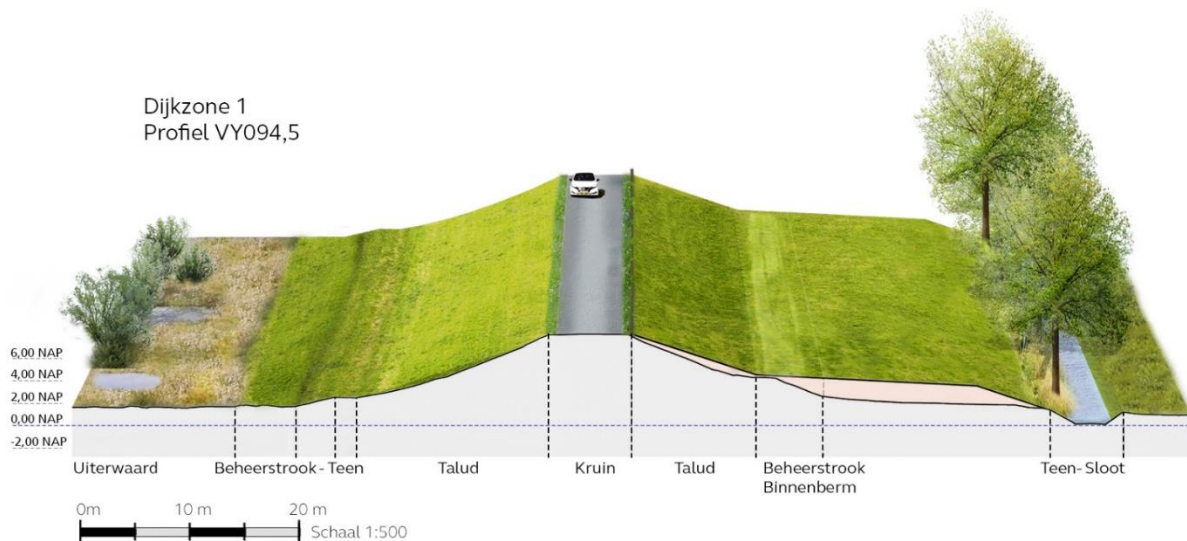
Kenmerkend dijkprofielen: Dijk met steunberm binnendijs en af en toe een compacte vierkante dijk.

Dijkzone 1: Fort Everdingen - Onderbouwing keuze voorkeursalternatief.

Voorkeursalternatief: steunberm

Keuze behoudt de balans op deze locatie. De natuur buitendijks, het verloop van de dijk en het bijzondere woonmilieu binnendijks blijven hier behouden. De steunberm past bij het kenmerkende profiel in deze zone. Binnendijks is er voldoende ruimte om de steunberm te verlengen en de steunberm kan op logische plekken beëindigd worden.

Het alternatief met de asverschuiving leidde tot het deels dempen van de doorbraakkolk, verlies van waardevol natuurareaal en een verschuiving van de dijkas in het verlengde van de entree van Fort Everdingen. De balans tussen natuur, wonen en cultuurhistorie die momenteel aanwezig is, zou in deze alternatief negatief worden beïnvloed.

Impressie VKA dijkzone 1

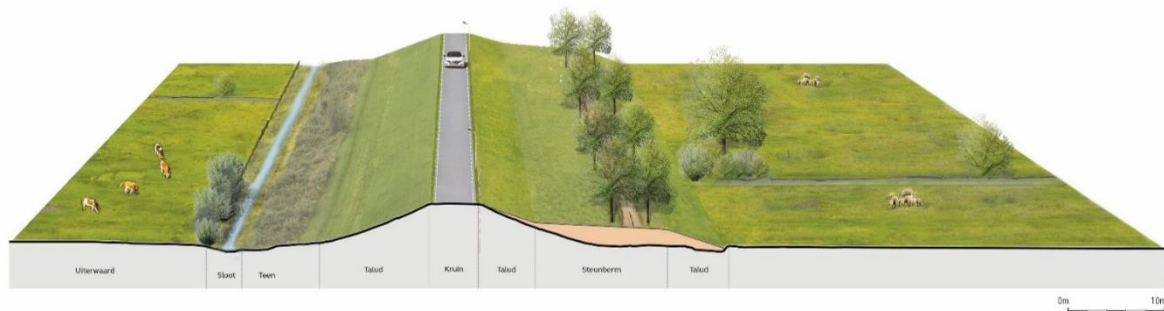
Dijkzone 2: Vianen-Oost

Voorkeursalternatief: constructieve oplossing (oost) en verbrede binnenberm (west)

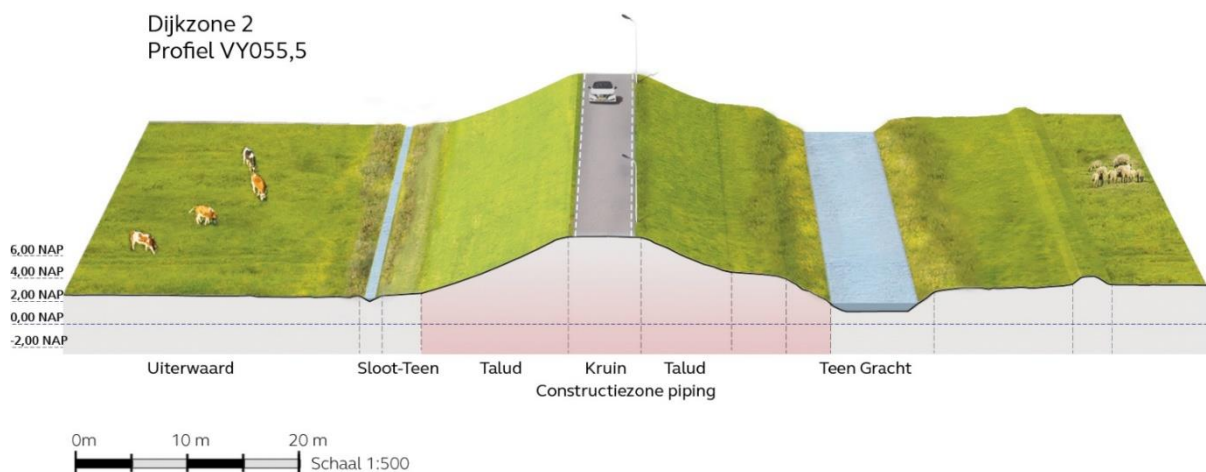
De dijk bij Vianen is onderdeel van de historische stadgracht en kruist twee middeleeuwse stadsentree's. De dijk is hier onderdeel van het historische ensemble van dijk, stadgracht, stadsmuur en binnenstad. Aan de voet van de dijk ligt de stadgracht heel herkenbaar in beeld. Ook ten westen van de binnenstad ligt aan de voet van de dijk een middeleeuws laantje (Jufferslaantje) met monumentale bomen.

Op deze plek ligt het accent vooral op de dijk als onderdeel van een cultuurhistorisch geheel. Deze wordt bepaald door de huidige as van de dijk die in het verlengde van de stadspoort ligt, de stadspoort met monumentale bomen en de aansluiting op de Singellaan en het Jufferslaantje die de stadspoort verbindt met het landgoed Amaliastein. De as van de dijk is hierbij een dominante cultuurhistorische waarde en ook qua belevingswaarde het meest belangrijk.

Het voorkeursalternatief in de oostelijke dijkvakken (binnenberm) zorgt ervoor dat de samenhang van de elementen zoveel mogelijk behouden blijft. De as van de dijk in het verlengde van de stadspoort blijft behouden. Wel raakt de steunberm het Jufferslaantje. Veel bomen aan dit laantje zijn al verdwenen en/of vervangen voor kleine boomsoorten. De versterking met steunberm biedt een kans om dit laantje weer terug te brengen op de steunberm. Dit wordt verder onderzocht in de planuitwerkingsfase.

Impressie VKA dijkzone 2 Vianen-Oost t.p.v. VY054.

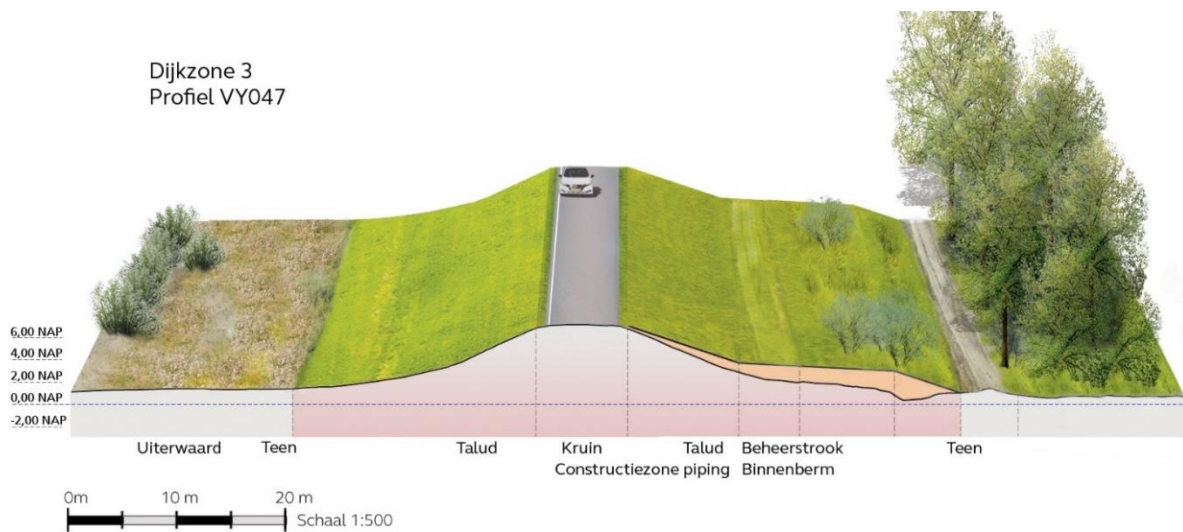
Impressie VKA dijkzone 2 Vianen-Oost t.p.v. VY055,5.

Dijkzone 3: Vianen-West

Voorkeursalternatief: Binnenberm i.c.m. verticale piping voorziening

In Vianen-West is er ook balans tussen wonen, werken, recreatie, natuur en cultuurhistorie. Alle alternatieven hadden een negatieve impact op de ruimtelijk-visuele waarden van het landschap en aantasting van cultuurhistorische waarde bij Amaliastein. Daarbij hadden alle alternatieven ook dezelfde kansen voor verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Zo liggen er kansen om op- of langs de dijk wandelpaden te maken die aansluiten op de woonwijk.

Aan de voet van de dijk bij het Viaanse Bos liggen historische structuren van een kwelkade, kwelsloot en grienden. Deze structuren dienen niet aangetast te worden. In het ontwerp is de kwelsloot als grens voor de dijkversterking gemarkeerd. In eerste instantie overlapte de steunberm deze sloot op twee plekken. Deze plekken zijn als maatwerklocaties aangeduid en worden in de planuitwerking nader gedetailleerd.

Impressie VKA dijkzone 3 Vianen-West t.p.v. VY047.

Visie Helsdingen – Langesteinseweg:

Scherpe grens met cultuurkernen.

De dijk is hier een scherpe grens tussen natuurlijke uiterwaarden en het agrarische achterland met rechte lijnige fruitgaarden en graslanden. Dit contrast wordt in het ontwerp versterkt met bloemrijke taluds buitendijks, versterking van de natuurwaarden buitendijks en met functionele steunbermen en taluds binnendijks.

De landelijke dijk wordt afgewisseld door kernen met een rijk historisch verleden zoals Lexmond, Sluis, Ameide en Nieuwpoort. De contrasten tussen stad en land worden in dit gebied verder versterkt. Dit kan door de eenduidige inrichting van de dijkweg met grijze fietsstroken in het landelijke gebied en een afwijkende verharding bij de cultuurkernen. Ook kan het contrast worden vergroot met herkenbaar en eenduidig landelijk meubilair en sobere verlichting in het buitengebied. De cultuurkernen worden ingericht als recreatieve knooppunten met bijbehorende activiteiten en voorzieningen.

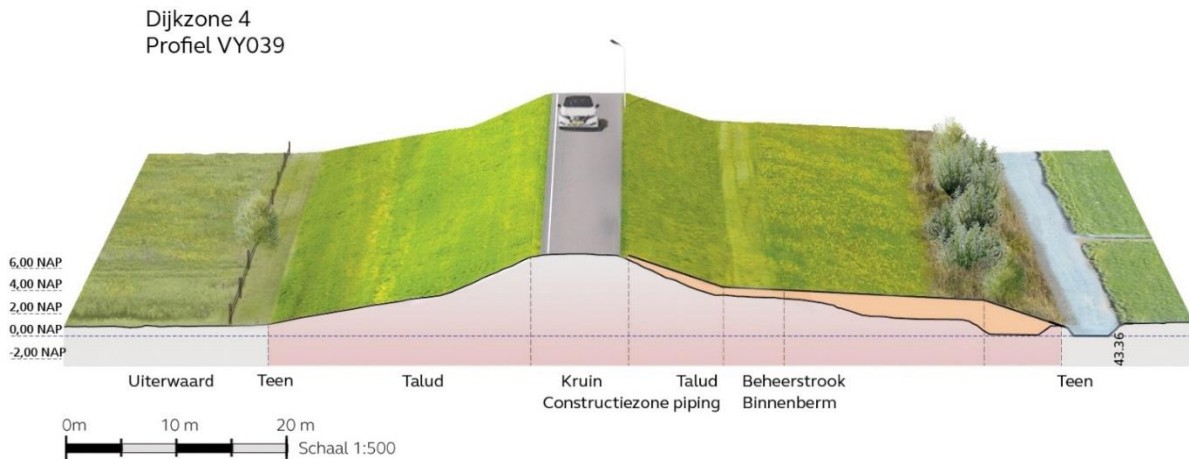
Kenmerkend dijkprofielen: Dijk met steunberm binnendijks en af en toe een compacte vierkante dijk.

Dijkzone 4: Helsdingen

Voorkeursalternatief: Stabiliteitsberm binnenzijde + verticale waterdoorlatende piping-voorziening

De dijk bij Helsdingen is vooral een scherpe grens tussen het agrarisch binnendijks gebied en de 'natuurlijke' uiterwaarden. Aan de voet van de dijk bevindt zich al bijzondere natte natuur door afgetichelde klei. Het contrast tussen natuur buiten en landbouw binnen wordt vergroot met het gekozen voorkeursalternatief. De steunberm biedt ruimte om fruitgaarden op aan te planten of om als hooiland te worden gebruikt.

De steunberm eindigt in het westen logisch op een dijkopgang. Ten oosten moet de steunberm logisch worden ingepast.

Impressie VKA dijkzone 4 Helsdingen t.p.v. VY039.

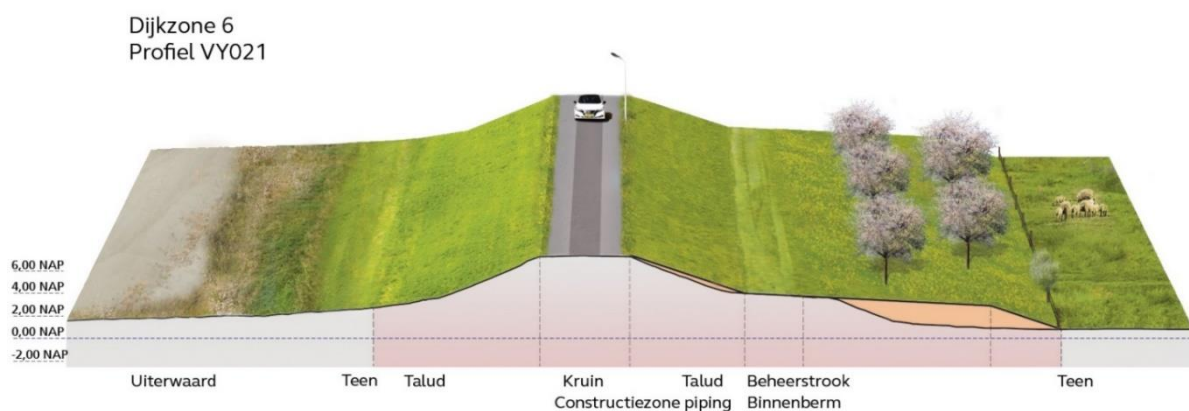
Dijkzone 6: Achthoven-Oost

Voorkeursalternatief: Stabiliteitsberm binnenzijde met verticale waterdoorlatende constructie (zuid-oostzijde) + gecombineerde stabiliteits- en pipingconstructie (noord-westzijde)

De dijk bij Achthoven-Oost vormt ook een scherpe grens tussen bijzondere natuur buitendijks en cultuurland binnendijks. Binnendijks is er ruimte om de steunberm te verlengen. Daarmee ontstaat de mogelijkheid om de kenmerkende fruitgaarden tot aan de dijk door te trekken door fruitbomen op de berm te planten.

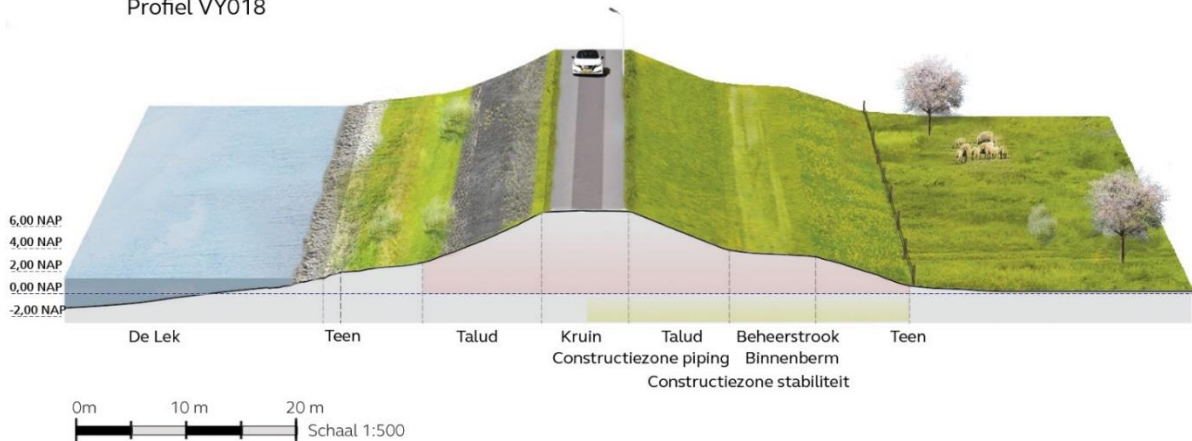
De steunberm verloopt op logische wijze in een dijkopgang ten oosten van het dijkvak. De steunberm krijgt hier ongeveer dezelfde lengte als de steunberm in het aangrenzende dijkvak. Centraal in het gebied versmalt de steunberm om de woningen en het bedrijventerrein te behouden. Hier was geen landschappelijk aanleiding om de steunberm te beëindigen. Daarom is hier gekozen voor het geleidelijk versmallen conform de ruimtelijke kwaliteitseisen uit het kader.

In het noordelijke deel van het dijkvak is gekozen voor een constructieve versterking om de beeldbepalende fruitbomen en monumentale boerderijen hier te behouden.

Impressie VKA dijkzone 6 Achthoven-oost t.p.v. VY021.

Dijkzone 6
Profiel VY018

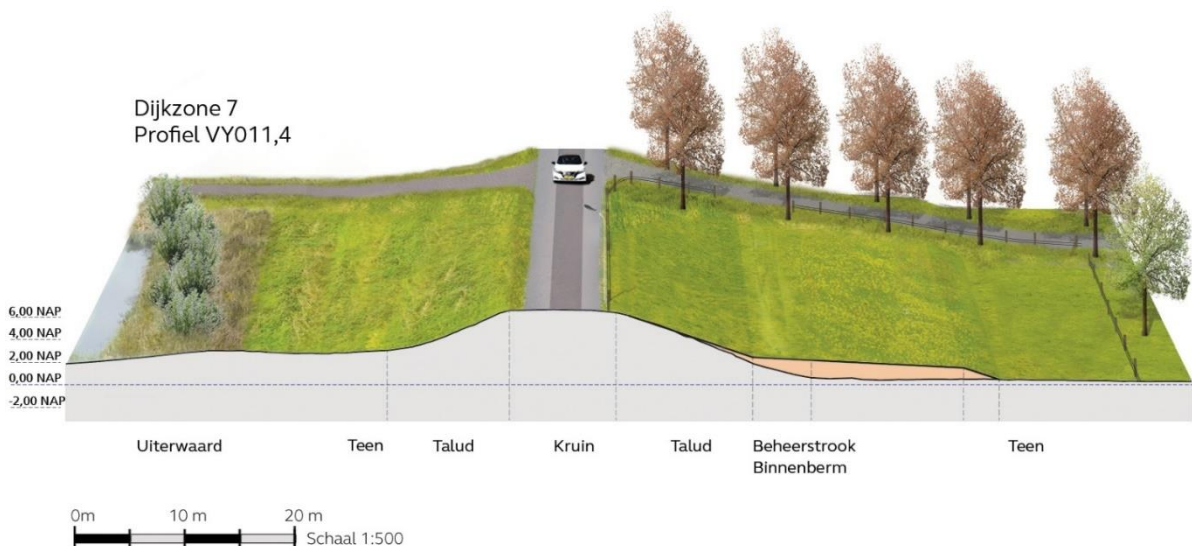
Impressie VKA dijkzone 6 Achthoven-oost t.p.v. VY018.

Dijkzone 7: Achthoven-West

Voorkeursalternatief: Stabiliteitsberm binnenzijde + verticale waterdoorlatende piping-voorziening

De dijk bij Achthoven-Oost vormt ook een scherpe grens tussen bijzondere natuur buitendijks en cultuurland binnendijks. Binnendijks is er ruimte om de steunberm te verlengen. Daarmee ontstaat de mogelijkheid om de kenmerkende fruitgaarden tot aan de dijk door te trekken door fruitbomen op de berm te planten. De scherpe grens tussen natuur en cultuur wordt hiermee visueel versterkt.

De steunberm verloopt op logische wijze in een dijkopgang ten oosten en ten westen van het dijkvak. Aandachtspunt zijn de monumentale boerderijen waar aan weerszijden de steunberm wordt verbreed. Deze zijn als maatwerklocaties aangegeven.

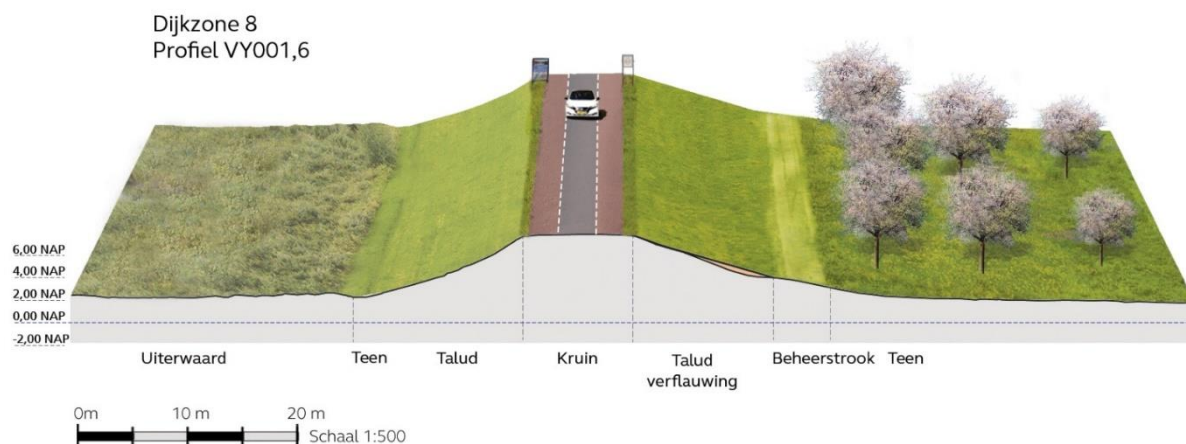

Impressie VKA dijkzone 7 Achthoven-West t.p.v. VY011,4.

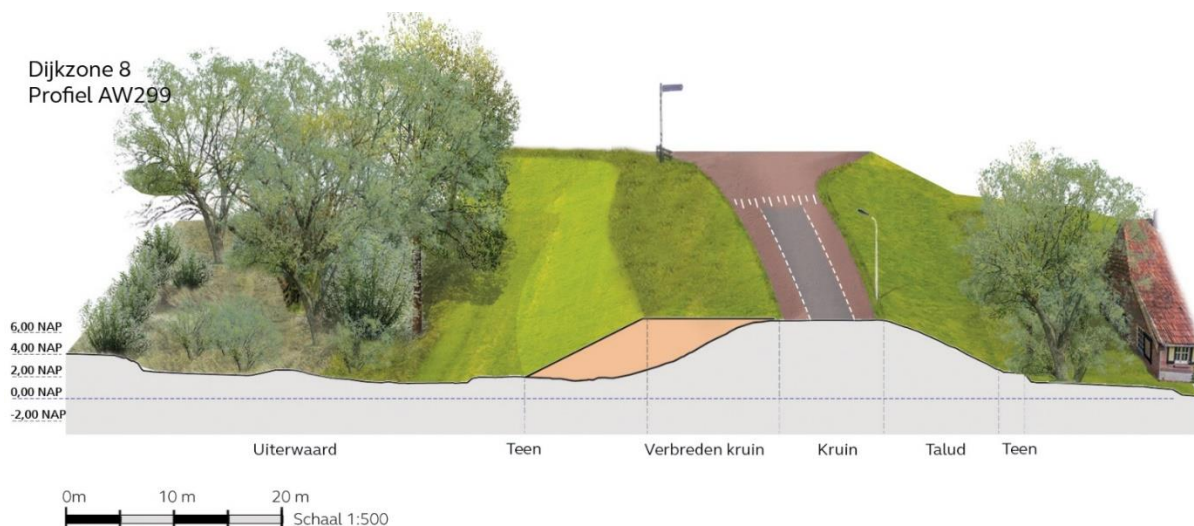
Dijkzone 8: Sluis

Voorkeursalternatief: Asverschuiving buitenwaarts (dijkvak 46) + taludverflauwing binnentalud (dijkvak 44)

Sluis is een van de cultuurkernen in deze landschappelijk zone. Karakteristiek aan het dorp is de S-bocht, de kruising tussen waterstructuren, monumentale woningen en bijzondere natuur. Vanuit het oogpunt van ruimtelijke kwaliteit is het concept voorkeursalternatief negatief beoordeeld. Het gaat hier alleen over de versterking ter hoogte van AW299. De dijkverbredening zorgt voor een verstoring van de beleving van de zuidelijke entree van het dorp. Ook is er geen directe maatschappelijke meerwaarde in dit alternatief aan te wijzen.

Impressie VKA dijkzone 8 Sluis t.p.v. VY001,6.

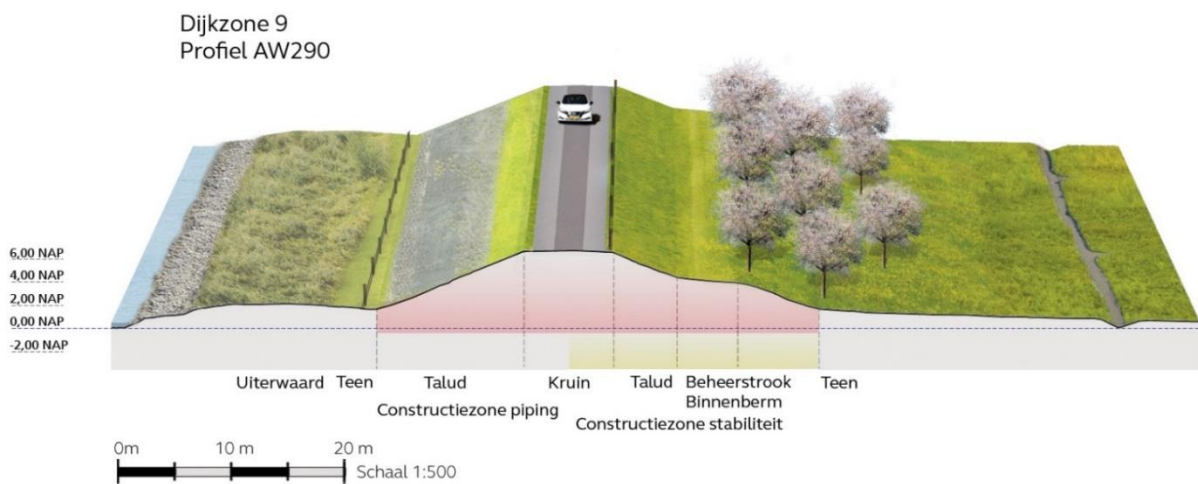
Impressie VKA dijkzone 8 Sluis t.p.v. AW299.

Dijkzone 9: Tienhoven

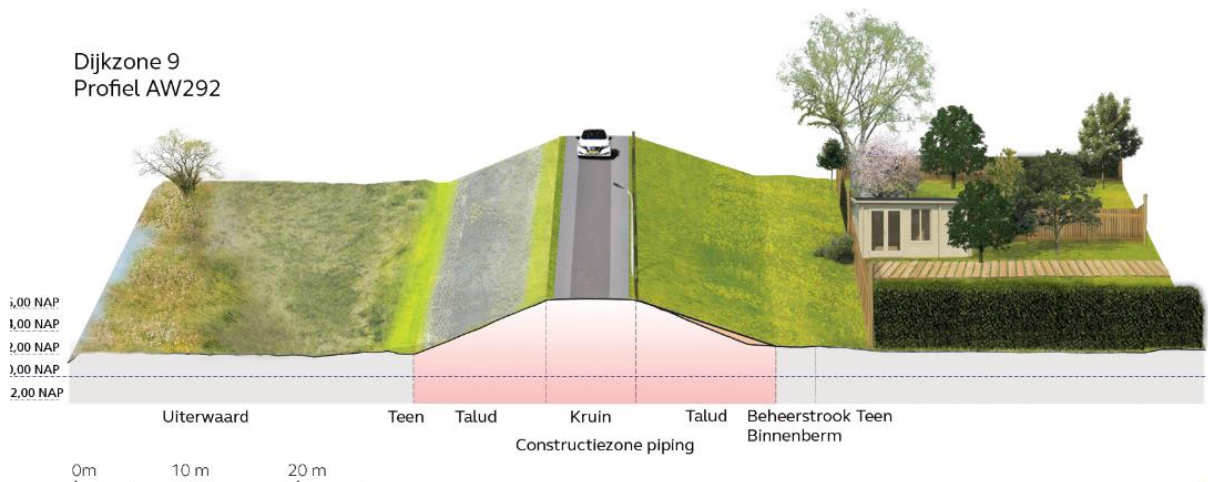
Voorkeursalternatief: Stabiliteitsconstructie + piping /heavescherm + taludverflauwing binnentalud (dv 49)

Tienhoven kan ook gezien worden als een scherpe grens tussen cultuorkernen Ameide en Tienhoven. Het dijkvak ligt op de grens van een scharende dijk met een smalle strook natuur aan de voet en fruitgaarden met de restanten van een historisch landgoed binnendijks. Op en aan de dijk staan veel monumentale bomen en kenmerkende fruitgaarden. Met de keuze voor dit voorkeursalternatief is de kans dat deze elementen behouden blijven groter dan bij een stabiliteitsberm.

Beide kansrijke alternatieven bieden weinig kansen voor verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Om die reden is gekozen voor zoveel mogelijk behoud van de bestaande elementen.

Impressie VKA dijkzone 9 Tienhoven t.p.v. AW290.

Impressie VKA dijkzone 9 Tienhoven t.p.v. AW292.

Visie Langesteinseweg - Streefkerk

Rechthoekig en compact cultuurlandschap.

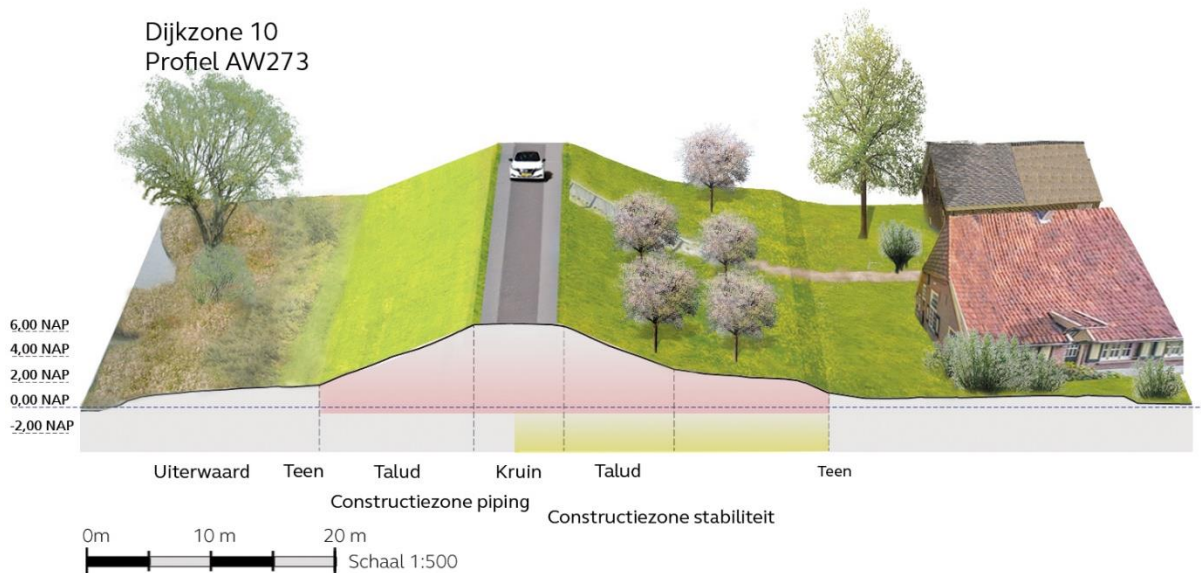
De dijk wordt ontworpen als een zeer compacte scherpe grens tussen de rivier en het binnendijkse veenweidelandschap. De rivier schaart hier en de oude boerderijen staan tot dicht aan en in de dijk. De compactheid is terug te zien in de vorm van de dijk, met de tuimelkade en smalle hoge steunberm. De besloten ruimte tussen de tuimelkade en de bebouwing op de hoge steunberm met voortuinen tot aan de kruin wordt zoveel mogelijk gehandhaafd. Af en toe is er een doorkijk naar het lege achterland en op de 'kapen' zijn verblijfsplekken met panoramisch uitzicht. De nadruk ligt hier op het nuchtere woon- en werklandschap waar in de weekenden veel wordt gerecreëerd.

Kenmerkend dijkprofielen: Dijk met tuimelkade, dijk met steunberm binnendijks en een compacte vierkante dijk.

Dijkzone 10: Langerak

Voorkeursalternatief: Stabiliteitsconstructie + piping/heavescherm

In Langerak is er weinig ruimte door de schaaldijk en het dichtbebouwde lint met veel monumentale woningen. Door dit compacte profiel is er weinig ruimte om grondoplossingen toe te passen zonder grote schade aan te richten aan de bestaande waarden. Hierdoor is de constructie als enige kansrijke alternatief overgebleven.

Impressie VKA dijkzone 10 Langerak t.p.v. AW273.

Dijkzone 11: Veer- Bergstoep

Voorkeursalternatief: Buitenwaartse asverschuiving met kruinverhoging en afgraven huidige dijk (dijkvak 81, 82 en 86) + verhoging tuimelkade (dijkvak 85) + stabiliteitsconstructie (klein deel dijkvak 86).

In deze dijkzone is er een duidelijke tegenstrijdigheid tussen de hoge cultuurhistorische waarden (compact profiel met tuimelkade, woningen dicht aan de dijk en schaaldijk met smalle natuurlijke

uiterwaarden) en de hoge stedelijke en recreatieve druk op de dijk. De dijk wordt gebruikt door de vele bedrijven, recreanten en bewoners.

De dijk tussen Kinderdijk en de veer bij Schoonhoven is op verschillende stukken los van elkaar ontwikkeld. Hier zijn ook vele verschillende oplossingen gehanteerd, waardoor er een 'plakbanddijk' is ontstaan. Om meer eenheid te krijgen in het gebied is onderzocht welke typen versterking er in het verleden op een groter geheel hebben plaatsgevonden.

Bij aangrenzende dijkvakken is in soortgelijke gevallen de keuze gemaakt om een asverplaatsing buitendijks met een brede lage berm toe te passen. Op de kruin is in dat geval de dijkweg teruggebracht en een aparte smallere ontsluitingsweg op de lage steunberm bij de huizen. Bewoners hebben aangegeven dat deze nieuwe situatie tegemoet komt aan de drukte die op de dijk is ontstaan. Echter, uit recent verkeersonderzoek blijken er geen verkeersproblemen zijn in dit deelgebied.

Er zijn drie kansrijke alternatieven uitgewerkt voor dijkzone 11: een constructieve versterking met behoud van bestaande waarden en twee varianten van een buitenwaartse asverschuiving. Die varianten verschillen voor de dijk in dijkvak 81-82. Daar was eerst een alternatief met een verbreding van de tuimelkade uitgewerkt, waardoor de huidige kruin kon blijven bestaan, maar er wel een zeer brede dijk ontstaat die niet past in het rivierenlandschap. Daarom is ook een extra alternatief toegevoegd waarbij (in dijkvak 81-82, net als in dijkvak 86) de bestaande dijk bij de asverschuiving wordt afgegraven. Dit overzicht richt zich op het beleid over de thema's ruimtelijke kwaliteit en verkeer dat betrekking heeft op de dijkversterking in een bredere context. Dit beleid is opgesomd aan het einde van deze paragraaf. Per thema zijn de onderbouwingen en dilemma's opgeschreven ten aanzien van de kansrijke alternatieven.

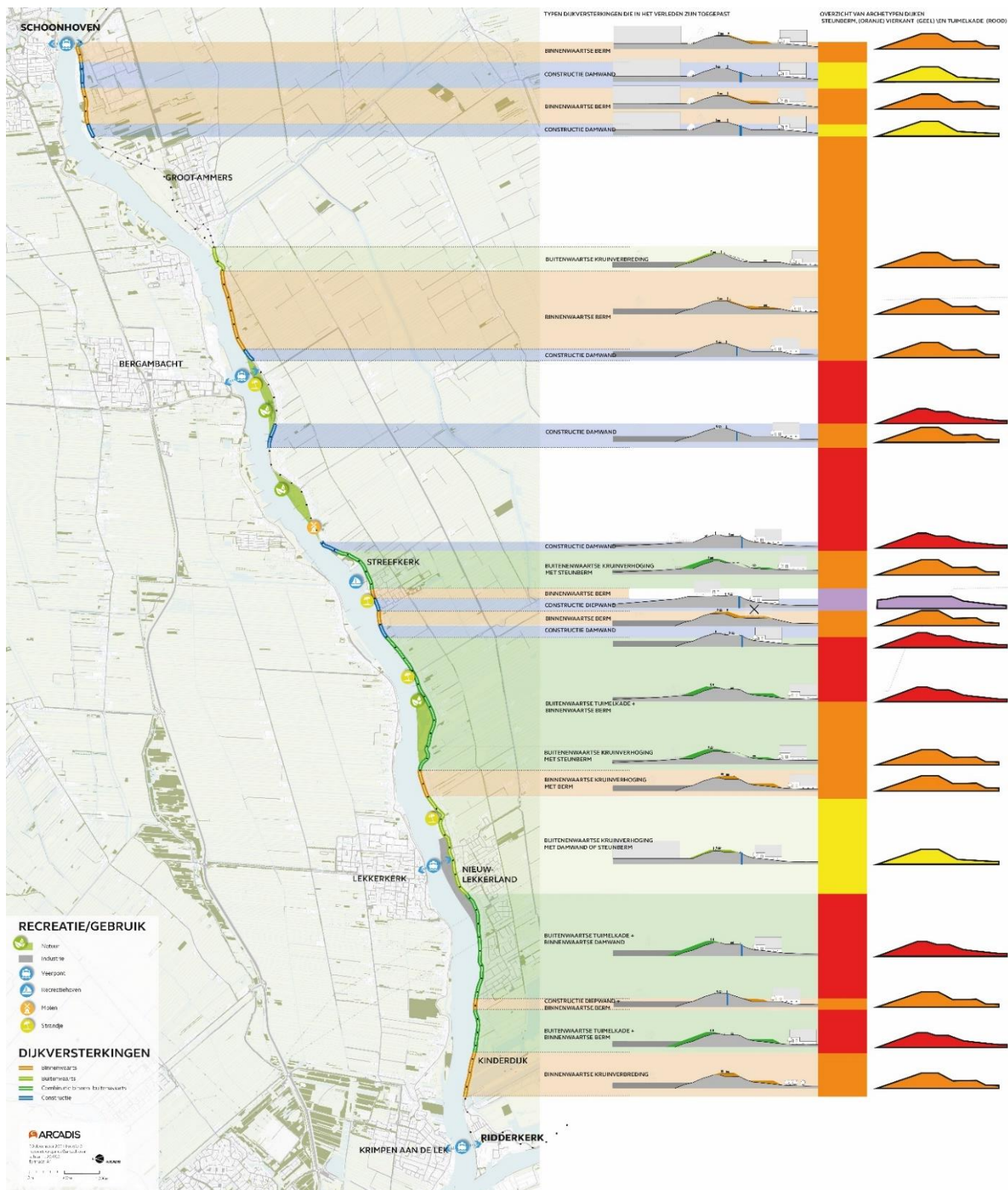
Overzicht dijkversterkingen Schoonhovense Veer – Kinderdijk.

Op verzoek van de Provincie Zuid-Holland is er een analyse gedaan naar de dijkversterkingen die in het verleden hebben plaatsgevonden. Hiermee worden de kansrijke alternatieven in een bredere context geplaatst.

Het overzicht hieronder toont de gekozen versterkingsvarianten (rij met profielen) en op welke tracés ze zijn toegepast. De tweede rij en de streepjescode laten zien welke dijkarchetypen zich nu langs de dijk bevinden.

Hieruit maken we het volgende op voor dijkzone 11:

- Dijkzone 11 ligt op het knikpunt van dijkarchetype 'dijk met steunberm' en 'tuimelkadedijk' waarbij oostelijk vooral de steunberm en westelijk vooral de tuimelkade wordt toegepast;
- Westelijk van dijkzone 11 is in het verleden over het algemeen gekozen voor een buitenwaartse asverplaatsing. Dit heeft geleid tot een mix van archetypen: dijk met steunberm, tuimelkadedijk en vierkante dijk.
- Oostelijk van dijkzone 11 is vooral gekozen voor het aanleggen of verhogen van een steunberm binnendijks of een damwand.
- Damwanden worden uitsluitend op korte dijktracés toegepast, bij wijze van uitzondering;
- Bij het natuurgebied tussen Streefkerk en Nieuw-Lekkerland is een verbreding en verhoging van de tuimelkade toegepast;
- Ter hoogte van de kapen ligt de weg altijd weer op de kruin van de dijk en ontstaat er panoramisch uitzicht.
- Over het algemeen is de dijk door de versterkingen in het verleden al een 'lappendeken' van archetypen geworden.

Alternatief 11.1: Brede dijk – Buitenwaartse verhoging en verbreding tuimelkade in dijkvak 81-82, + verhoging tuimelkade in dijkvak 85 + buitenwaartse asverschuiving met kruinverhoging en deels afgraven huidige dijk (inclusief kruin en weg) bij dijkvak 86.

Bij de keuze voor dit alternatief zullen in de overzichtskaart de dijkvakken van dijkzone 11 paars kleuren. De dijk is in deze vorm niet aanwezig op dit traject door de breedte van de tuimelkade.

Voordelen voor ruimtelijke kwaliteit en verkeer:

- Behoud van oude dijklichaam met dijkwoningen, opgangen, erfbeplanting etc. bij dijkvak 82
- Er ontstaat ruimte (vernieuwing) om verkeerstromen te scheiden. Dit is niet onwenselijk vanuit het ruimtelijk perspectief Zuid-Holland, maar wel een advies van de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke kwaliteit (PARK). In deze variant is de tweewegenstructuur (dubbele rijweg of vrijliggend fiets- en voetpad) niet meegenomen;
- Tuimelkade is een buffer tussen bijzondere natuurwaarden en verkeer;
- Er ontstaat ruimte voor functies op de brede tuimelkade.

Nadelen voor ruimtelijke kwaliteit en verkeer:

- Bij een dijkweg op de huidige locatie zal door de verbreding van de tuimelkade de rivier en het rivierenlandschap niet goed beleefbaar zijn.
- Enkele woningen sluiten nu met voordeel aan op hoge dijk, maar die wordt afgegraven. Dit kan gek ogen en vraagt om maatwerkoplossingen (dijkvak 86)
- Negatieve impact op bestaande ruimtelijke kwaliteiten, waaronder een karakteristieke dijkvorm die door dijkversterkingen verdwijnt. Kenmerkende compacte dijkprofiel verdwijnt door verbreding van de tuimelkade in dijkvak 82 en afgraving van de bestaande dijk in dijkvak 86;
- Landschappelijk waardevolle bomen buitendijks worden geraakt.
- Sluit niet aan op het provinciaal beleid: beschermingscategorie 2: ruimtelijke ontwikkelingen in deze gebieden zijn mogelijk, maar met inachtneming van het instandhouden van de specifieke waarden en minimale invloed op aangrenzend NNN gebied;
- Opgangen van woningen blijven steil en onoverzichtelijk. Dit is gelijk aan de bestaande situatie.

Alternatief 11.2: Behoud van bestaande kwaliteiten – Gecombineerde stabiliteits- en pipingconstructie, + verhoging tuimelkade (dijkvak 85)

Bij de keuze voor dit alternatief zullen in de overzichtskaart de dijkvakken van dijkzone 11 rood blijven. Het behoud van de huidige dijk zorgt voor meer afwisseling in typen dijkprofielen en behoud van bestaande kwaliteiten.

Voordelen voor ruimtelijke kwaliteit en verkeer:

- Behoud van bestaande ruimtelijke kwaliteiten, waaronder een karakteristieke dijkvorm die door eerdere dijkversterkingen al langzaam verdwijnt en daarmee unieker wordt.
- Sluit het beste aan bij het provinciaal beleid: beschermingscategorie 2: ruimtelijke ontwikkelingen in deze gebieden zijn mogelijk, maar met inachtneming van het in stand houden van de specifieke waarden en minimale invloed op aangrenzend NNN gebied.
- Verkeer is geen opgave, dus hier hoeft geen extra ruimte voor gemaakt te worden. Smalle dijk is recreatief aantrekkelijk.
- Tuimelkade is een mooie buffer tussen bijzondere natuurwaarden en verkeer.

Nadelen voor ruimtelijke kwaliteit en verkeer:

- Advies van de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) geeft aan dat Lekdijk als recreatieve ontsluiting dient i.r.t. overige verkeersproblematiek. Scheiding van wandel- en fietsverkeer van gemotoriseerd verkeer lijkt wenselijk. Dit wordt in de planuitwerkingsfase ook verder onderzocht als meekoppelkans. Het constructieve alternatief biedt geen extra ruimte hier voor.
- Mogelijk moeten erfbomen wijken voor plaatsing constructie.
- Er zit geen vernieuwing of ontwikkeling in deze variant.
- Opgangen van woningen blijven steil en onoverzichtelijk. Dit is gelijk aan de bestaande situatie.

Impressie VKA alternatief 2- dijkzone 11

Alternatief 11.3: Ruimte voor ontwikkeling –Asverschuiving buitenwaarts + afgraving van bestaande dijk tot lage steunberm + verhoging tuimelkade (dijkvak 85).

Bij de keuze voor dit alternatief zullen in de overzichtskaart de dijkvakken van dijkzone 11 oranje kleuren. De dijk met lage steunberm wordt daarmee het dominante beeld in langs dit traject.

Voordelen voor ruimtelijke kwaliteit en verkeer:

- De dijk met lage steunberm is momenteel over het grootste deel van deze dijk tussen Schoonhovense Veer en Kinderdijk aanwezig. Het geeft meer eenheid aan de totale dijk en vermindert het 'plakbanddijk' effect.
- Er ontstaat ruimte (vernieuwing) om verkeerstromen te scheiden. Dit is niet onwenselijk vanuit het ruimtelijk perspectief Zuid-Holland, maar wel een advies van de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke kwaliteit (PARK). In deze variant is de tweewegenstructuur (dubbele rijweg of vrijliggend fiets- en voetpad) niet meegenomen;
- Gevaarlijke steile opgangen van woningen verdwijnen. Aansluiting op de dijkweg wordt in PU-fase nader uitgewerkt.
- De rivieren en het rivierenlandschap wordt goed beleefbaar vanaf de dijkweg op de kruin.

'Nadelen voor ruimtelijke kwaliteit en verkeer:

- Dijkweg en mogelijk apart fietspad (wordt onderzocht als meekoppelkans) op de nieuwe kruin leidt tot meer overlast voor natuur in buitendijks NNN-gebied;
- Negatieve impact op bestaande ruimtelijke kwaliteiten, waaronder een karakteristieke dijkvorm die door dijkversterkingen verdwijnt. Kenmerkende compacte dijkprofiel verdwijnt door afgraving van de bestaande dijk.
- Landschappelijk waardevolle bomen worden geraakt.
- Sluit niet aan op het provinciaal beleid: beschermingscategorie 2: ruimtelijke ontwikkelingen in deze gebieden zijn mogelijk, maar met inachtneming van het instandhouden van de specifieke waarden en minimale invloed op aangrenzend NNN-gebied;
- Enkele woningen sluiten nu met voordeur aan op hoge dijk, maar die wordt afgegraven. Dit kan gek ogen en vraagt om maatwerkoplossingen.

Impressie VKA alternatief 11.3- t.h.v. AW206

Relevante beleidsadviezen ruimtelijke kwaliteit als input voor variantenafweging dijkzone 11:

In provinciale verordening van Provincie Zuid-Holland is een beschermingszone werk (beschermingscategorie 1/2/3) opgenomen voor ruimtelijke kwaliteit en natuur.

Beschermingscategorie 1: gebieden met topkwaliteit

Ruimtelijke ontwikkelingen zijn in beginsel alleen mogelijk voor zover ze bijdragen aan het behoud of de ontwikkeling van specifieke waarden

Beschermingscategorie 2: gebieden met bijzondere kwaliteit

Ruimtelijke ontwikkelingen in deze gebieden zijn mogelijk, maar met inachtneming van het instandhouden van de specifieke waarden.

In dijkzone 11 geldt het volgende:

- Natuur: beschermingscategorie 1 door de aanwezigheid van NNN gebied.

- Ruimtelijke kwaliteit: beschermingscategorie 2: nee tenzij, principe

PARK advies: Breder dan de dijken (zes leidende principes)

1. De waterveiligheid van de dijk is uitgangspunt
2. De dijken vormen een landschappelijk raamwerk van betekenis
3. Het raamwerk bestaat uit diverse dijktypen met eigen kwaliteit
4. De dijk is meervoudig en van ons allemaal
5. Ook het detail doet ertoe
6. Vernieuwing met kwaliteit krijgt een kans

In de regionale aandachtgebiedenkaart staat de Lekdijk aangegeven als: Zuidelijke Lekdijk als recreatieve ontsluiting i.r.t. overige verkeersproblematiek.

PARK advies

Maak de zes leidende principes uit het perspectief tot richtpunt in het Omgevingsbeleid, de principes geven een evenwichtige richtlijn voor de omgang met onze dijken bij de noodzakelijke en voortgaande verbouwing:

- Zet de dijken op de Kwaliteitskaart, de kaart vormt een handreiking ‘wat bij elkaar hoort en wat in samenhang beschouwd moet worden’;
- Stel het Ruimtelijk Perspectief Dijken vast als thematisch gebiedsprofiel, het geeft een belangrijke typering en vult aan voor het stedelijk gebied;
- Beschouw de opgave voor de dijken ontwikkelingsgericht, zoek naar vernieuwing maar interpreteer en refereer tegelijk aan bestaande karakteristieken en elementen van de dijk;
- Neem als provincie een actieve rol in het planproces van de dijkverbeteringen, zie de dijkverbetering als een integrale opgave, benader de opgave gebiedsgericht waardoor er een bredere RO opgave aan bod is;
- Verken met betrokken partners de aangegeven aandachtsgebieden, deze gebieden zijn in het Ruimtelijk Perspectief Dijken opgenomen omdat hier belangrijke combinaties van ruimtelijke opgaven spelen.

Relevante beleidsadviezen wegenstructuren als input voor variantenafweging dijkzone 11:

In het Ruimtelijk perspectief Dijken Provincie Zuid-Holland 2018, staat het volgende aangegeven: Een tweewegenstructuur is niet wenselijk vanuit het ruimtelijk perspectief Zuid-Holland. Dit wordt nu gehanteerd als uitgangspunt in het VKA.

<https://www.pazh.nl/artikel+en+onderzoek/handlerdownloadfiles.ashx?idnv=1458766>

Onderbouwing: Bij een te hoge verkeersdruk kan tijdelijke toegankelijkheid of eenrichtingsverkeer de gebruiksmogelijkheden vergroten en overlast voorkomen. Voorkom parallelstructuren op de dijk, maar benut in de ruimere omgeving de achterliggende verkeersstructuur om de dijk te ontlasten.

Dilemma's die hierbij ontstaan:

- Er ligt geen heldere verkeersvisie met een oplossing om de dijk te ontlasten.
- Bij een asverplaatsing en afgraving van de steunberm moet er oplossing komen om de woningen te ontsluiten. Voor de continuïteit van het dijkprofiel en de beleving van het rivierenlandschap is het gewenst om een dijkweg op de kruin te leggen. Er is een optie om een reeks van opgangen naar de dijkweg op de kruin te maken of om een parallelle ontsluitingsweg op de steunberm aan te leggen. De laatste is niet wenselijk vanuit provinciaal beleid.
- Een weg op de kruin leidt tot verdere verstoring van het NNN gebied buitendijks.

Conclusies uit 'Verkenning verkeer op de Dijken' (nog geen vastgesteld beleid)

Het verkeer op de dijken is niet onafhankelijk van de wegenstructuur in de rest van het gebied te zien.

- De dijken hebben momenteel een belangrijke functie in het verkeerssysteem van de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden: veel modaliteiten op smal profiel
- De plekken waar veel functies samenvallen worden aangemerkt als de knelpunten in het gebied.
- Voor het oplossen van knelpunten op de dijken zijn maatregelen op netwerkniveau van belang.
- Als maatregelen op netwerkniveau uitblijven of niet het gewenste effect hebben, moet voor de inrichting van de dijken keuzes gemaakt worden.
- Onvoldoende inzicht in de verkeersstromen in relatie tot de dijk

Aanbevelingen uit 'Verkenning verkeer op de Dijken' (nog geen vastgesteld beleid)

- Voltooien van de 'binnenring' (bron: Verkenning verkeer van dijk afhalen). Dit geldt alleen voor Alblasserwaard-Vijfheerenlanden
- Keuzes maken om het fietsroutenetwerk te optimaliseren: aanbeveling is om bij elk dijkversterkingsproject buiten de bebouwde kom een vrijliggende fietsverbinding te realiseren. Dit verhoogt de veiligheid op de dijk en kan naast fietsers ook eventueel door voetgangers worden gebruikt als een trottoir ontbreekt. Als een fietspad op de dijk aangelegd wordt, moet deze minimaal 3,50 meter breed worden. Op deze manier kan het fietspad ook als calamiteitenroute gebruikt worden. Een andere optie is om het fietspad buitendijks te laten lopen (zoals in Hardinxveld) waardoor meer ruimte bovenop de dijk ontstaat.